

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ»

Ημερίδα στο Γυμνάσιο-Λύκειο
Κάτω Πύργου Τηλλυρίας

Με πολλή επιτυχία στέφθηκε η Ημερίδα στο Γυμνάσιο-Λύκειο Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Απριλίου 2010, ύστερα από συνεννόηση και συνεργασία της Διεύθυνσης του Σχολείου και της Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας.

Η Ημερίδα, πιο συγκεκριμένα, είχε ως θέμα της το σύνθημα της φετινής σχολικής χρονιάς, που ορίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και που αναφερόταν στην «Αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της εκπαίδευσης στο πλαίσιο του δημοκρατικού και ανθρωπιστικού σχολείου».

Άποψη από την Ημερίδα

Αναμνηστική φωτογραφία. Διακρίνονται ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ.κ. Νικηφόρος, η Διευθύντρια Μέσης Εκπαίδευσης στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού κα Ζήνα Πουλλή, ο Διευθυντής του Σχολείου κ. Σωτήρης Φλουρής και οι βραβευθέντες (από αριστερά) Χλόη Γαβριήλ, μαθήτρια Γυμνασίου (πρωτείο), Ανδρέας Θεοχάρους, μαθητής Γυμνασίου (δευτερείο), Έλενα Πορφυρίου, μαθήτρια Λυκείου (δευτερείο) και Σοφία Κοντάκη, μαθήτρια Λυκείου (πρωτείο)

Πάνω στο θέμα αυτό κλήθηκαν και διαγωνίστηκαν εθελοντικά ένας μεγάλος αριθμός παιδιών του πιο πάνω Σχολείου και οι καλύτερες εκθέσεις, πρώτη και δεύτερη αντίστοιχα του Γυμνασίου και του Λυκείου, βραβεύτηκαν και αποτέλεσαν εισηγήσεις των μαθητών στην εν λόγω Ημερίδα.

Το πρόγραμμα της όλης Εκδήλωσης περιλάμβανε χαιρετισμούς από το Διευθυντή του Σχολείου κ. Σωτήρη Φλουρή, τον Πρόεδρο του Μαθητικού Συμβουλίου του Σχολείου και τη Διευθύντρια Μέσης Εκπαίδευσης στο Υπουργείο Παιδείας κα Ζήνα Πουλλή.

Στην Εκδήλωση παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό και ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ.κ. Νικηφόρος, ο οποίος και κήρυξε τις εργασίες της. (Το χαιρετισμό του Πανιερωτάτου παραθέτουμε ολόκληρο στη συνέχεια).

Μετά το χαιρετισμό του, ο Πανιερώτατος συγχάρηκε το Σχολείο για την οργάνωση της Ημερίδας και βράβευσε τις εκθέσεις των παιδιών. Συγκεκριμένα πρόσφερε το ποσό των €2000, το οποίο και κατανεμήθηκε από €600 στην κάθε μία από τις δύο

Ο Δρ Νίκος Νικολαΐδης, ενώ ομιλεί

πρώτες και από €400 στις άλλες δύο δεύτερες εκθέσεις.

Κύριος ομιλητής ήταν ο Δρ Νίκος Νικολαΐδης, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Διευθυντής Εκκλησιαστικής Διακονίας της Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου

Στιγμιότυπα από το καλλιτεχνικό πρόγραμμα της Ημερίδας

και Τηλλυρίας. (Την ομιλία του κ. Νίκου Νικολαΐδη δημοσιεύουμε πιο κάτω).

Τόσο οι χαιρετισμοί όσο και οι εισηγήσεις προσέγγισαν με εύστοχο τρόπο το θέμα-πρόβλημα του κοινωνικού αποκλεισμού, το οποίο παρουσιάζει μια ιστορική έκταση μέσα στην ανθρώπινη και διαπροσωπική συμπεριφορά και, δυστυχώς, εξακολουθεί να αποβαίνει η παθογόνος αιτία της δυστυχίας, σε πολλές περιπτώσεις, της ανθρώπινης ζωής.

Η όλη Εκδήλωση διανθίστηκε με καλλιτεχνικό πρόγραμμα, το οποίο παρουσίασαν τα παιδιά του Σχολείου.

Ο Χριστιανικός Σύνδεσμος Γυναικών Κάτω Πύργου ετοίμασε και πρόσφερε σε όλους γλυκά, αλμυρά και χυμούς, κατά τη διάρκεια του διαλείμματος.

Μέσα στα πλαίσια της Ημερίδας η Ιερά Μητρόπολις Κύκκου και Τηλλυρίας πρόσφερε, ως ενθύμιο, στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς του Σχολείου βιβλία.

Στο τέλος παρατέθηκε σε όλους γεύμα.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Χριστιανικού Συνδέσμου Γυναικών «Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης» Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, που ετοίμασαν και πρόσφεραν τα γλυκά και αλμυρά, κατά το διάλειμμα της Ημερίδας. Διακρίνονται από δεξιά: οι κυρίες Ανδριανή Παπανδρέου (Πρόεδρος), Ελένη Χαραλαμπίδου (Σύμβουλος), Ισμήνη Θεοχάρους (Σύμβουλος), Άντρη Σπύρου (Ταμίας) και Γιαννούλα Παπασάββα (Γραμματέας)

Στιγμιότυπα από το γεύμα, το οποίο φιλόφρονα πρόσφερε η Ιερά Μητρόπολις Κύκκου και Τηλλυρίας και στο οποίο παρακάθισαν όλοι οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και όσοι πήραν μέρος στην Ημερίδα

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ
κ.κ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ-ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΩ ΠΥΡΓΟΥ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ
ΜΕ ΘΕΜΑ «Η ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΣΤΟΝ ΚΑΤΩ ΠΥΡΓΟ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ
ΣΤΙΣ 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2010**

Ισθάνομαι βαθύτατη χαρά, πού βρίσκομαι και πάλι εδώ στην πεφιλημένη Τηλλυρία, μεταξύ του ποιμνίου της χάριτι Θεού λαχούσης μοι προς διακονία Μητροπόλεως, και μάλιστα μεταξύ της φερέλπιδος μαθητιώσης νεολαίας της, για να κηρύξω την έναρξη των εργασιών της ημερίδας, πού με πολλή επιμέλεια και αγάπη οργανώνει.

Τό θέμα της σημερινής ημερίδας «Η αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της εκπαίδευσης στο πλαίσιο του δημοκρατικού και ανθρωπιστικού σχολείου» έχει ως κύριο άξονα τόν αποκλεισμό και λέξεις κλειδιά την κοινωνία, την εκπαίδευση, τή δημοκρατία και τόν ανθρωπισμό.

Ώς επιτραπή και σ' ἐμᾶς μιὰ σκιάδης ἀναφορά στους σημαντικούς αυτούς όρους, οί όποιοι καθορίζουν τήν έν κοινωνία διαβίωση των πολιτισμένων ανθρώπων.

Η κοινωνία είναι έγγενής στόν λογικό άνθρωπο, όπως ή αγέλη στά κατά φύση ζώα. Ο φιλόσοφος Αριστοτέλης χαρακτήρισε τόν άνθρωπο ως ζώο κοινωνικό. Ο σύγχρονος κόσμος διά του Όργανισμού Ήνωμένων Έθνών και των συνταγμάτων των κρατών θεμελιώνει τήν κοινωνία στό άτομο και στά ανθρώπινα δικαιώματα, όπως θεσμοθετήθηκαν από τή γαλλική επανάσταση. Η θεόςδοτος θρησκεία μας θεμελίωσε από τήν ίδρυσή της τήν κοινωνία στό πρόσωπο της Έκκλησίας και στόν σύνδεσμο της αγάπης.

Η παιδεία, κατά τά πρότυπα, πού έχει ως στόχους, διαμορφώνει τούς νέους ανθρώπους, δηλαδή τήν έκαστοτε διάδοχο κοινωνία. Η παιδεία και ή κοινωνία είναι θεσμοί αλληλοπεριχωρούμενοι. Η κοινωνία, ύγιής ή πάσχουσα, αντανακλάται στην παιδεία, αλλά και τή διαμορφώνει κατά τούς στόχους και τήν ιδεολογία της. Αλλά και ή παιδεία διαμορφώνει τήν κοινωνία, μορφώνοντας τούς αύριανούς πολίτες. Αποτελεί κανόνα ότι τά

απολυταρχικά καθεστώτα έπιβάλλουν και ανάλογη απολυταρχική παιδεία και επίσης ότι ή δημοκρατική παιδεία είναι τό θεμέλιο των δημοκρατικών καθεστώτων.

Η δημοκρατία είναι τό ιδανικότερο σύστημα διακυβερνήσεως των πολιτών. Η δημοκρατία είναι τό οικουμενικό δημιούργημα των αρχαίων Έλλήνων. Ός πολίτευμα, είναι ή μέ έλλογη συμμετοχή του δήμου, δηλαδή του λαού, όργάνωση της κοινωνίας προς τό καλό του συνόλου.

Τό σχολείο είναι δημοκρατικό, όταν έχει δημοκρατικές δομές και διδάσκει τούς όρους της δημοκρατίας. Τό κίνημα του διαφωτισμού καθιέρωσε τό σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο. Τό δημοκρατικό σχολείο του διαφωτισμού ονομάστηκε ανθρωπιστικό, δηλαδή φυτώριο δημιουργίας ανθρώπων, μέ τήν έννοια των πραγματικών ανθρώπων. Κατά ένα συμβολισμό ό νέος άνθρωπος παρομοιάζεται προς άκατέργαστο λίθο, τόν όποιο καλείται να λαξέυση ό ίδιος ό παιδευόμενος μέ δικές του προσπάθειες και μέ τήν καθοδήγηση του πεφωτισμένου παιδαγωγού σέ άρμονική δημιουργία, δηλαδή να καταστή όντως άνθρωπος. Η ανθρωπιστική παιδεία στηρίχθηκε στις άξίες του αρχαίου έλληνικού πολιτισμού, τίς όποιες παρέλαβαν οί Ρωμαίοι και σήμερα αποτελούν τή βάση του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Γι' αυτό ή μελέτη της αρχαίας έλληνικής και λατινικής γραμματείας και των συναφών φέρει τόν τίτλο «Ανθρωπιστικές Σπουδές».

Η ιστορία του ανθρώπου βρίθει από παραδείγματα κοινωνικού αποκλεισμού, όπως έναντιόν άλλοεθνών, έγχρώμων, άλλοθρήσκων, άλλοδόξων, γυναικών, δούλων, ανθρώπων κατωτέρων τάξεων και ειδικών αναγκών. Ο κοινωνικός αποκλεισμός λειτουργεί και σήμερα σέ πολλές κοινωνίες, μέτραγικά άποτελέσματα. Λειτουργεί άκόμη και μέσα στά σχολεία μέ άνεπιθύμητες συμπεριφορές. Στά σχολεία έμφανίστηκε σήμερα ένα νέο είδος κοινωνικού αποκλεισμού, ό όποιος άποκαλείται μέ τόν ξένο όρο «μπούλι-

ιγκ» (bullying). Ὁ αποκλεισμός αὐτός συνίσταται στήν ἄσκηση βίας ἢ αποκλεισμοῦ ἀπό τήν ομάδα, τή διάδοση φημῶν καί τή διαπόμπευση στό διαδίκτυο. Ἐρευνες ἔδειξαν ὅτι τό δέκα τοῖς ἑκατόν τῶν μαθητῶν στά ἑλληνικά σχολεῖα ὑπῆρξε θῦμα τοῦ ὤμου αὐτοῦ αποκλεισμοῦ.

Ὁ αποκλεισμός κατά βάση προέρχεται ἀπό φόβο πρὸς τό ξένο καί τό διαφορετικό, ὡς ἐπικίνδυνο, ἀκόμη καί ἀλλοιώτικο τῆς καθησθηκτικῆς τάξεως. Μέ τήν κατοχύρωση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τήν παγκοσμιοποίηση, τό δημοκρατικό σχολεῖο καί τήν πνευματική καλλιέργεια πρέπει νά ἐκλείψῃ κάθε μορφή κοινωνικοῦ αποκλεισμοῦ. Οἱ ἀπώτερες ρίζες τοῦ κοινωνικοῦ αποκλεισμοῦ βρίσκονται σέ ἓνα δυισμό, πού ὑπάρχει ἐκ φύσεως στόν ἄνθρωπο, καί συνίσταται στή διάκριση τῶν πάντων σέ δύο ἀντίθετα στρατόπεδα, ὅπως σέ ζωή καί θάνατο, σέ φῶς καί σκοτάδι, σέ ἡμέρα καί νύκτα, σέ ἄσπρο καί μαῦρο, σέ ἄρρεν καί θῆλυ. Ὁ κατά φύσιν ἄνθρωπος θεώρησε καλό ὅ,τι τόν ὠφελεῖ καί κακό ὅ,τι τόν βλάπτει.

Ὁ πολιτισμένος κόσμος ἔχει ὡς ἀξίωμα ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι, γεννιοῦνται ἐλεύθεροι καί ἔχουν τά ἴδια δικαιώματα στή ζωή. Στήν ἐποχή μας, πού οἱ ἄνθρωποι ἀπό πολλά κράτη γιά διάφορους λόγους, οικονομικούς ἢ πολιτικούς, διακινοῦνται καί διαβιοῦν μέσα σέ ἄλλες ἐθνικές κοινωνίες, ἡ παιδεία καλεῖται νά δημιουργήσει τόν δημοκρατικό καί ἀνεκτικό πολίτη ἀπέναντι σέ ὅλους τοὺς συνανθρώπους.

Ἡ ἀνοχή τοῦ συνανθρώπου ὑπῆρξε ἐγγενῆς στήν ἑλληνική παράδοση ἀπό τά ἀρχαῖα χρόνια μέχρι σήμερα. Βεβαίως ὑπῆρξαν καί στήν ἱστορία μας αποκλεισμοί ἄλλων, ὀφειλόμενοι σέ ἐνδογενεῖς καί ἐξωγενεῖς λόγους, ἀλλ' αὐτοὶ οὐδέποτε ὑπῆρξαν τό κυρίαρχο στοιχεῖο.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες θεωροῦσαν τοὺς ξένους ἱερούς, καί τοὺς ἔθεταν ὑπό τήν προστασία τοῦ Ξενίου Διός. Στίς μάχες τῆς Τροίας οἱ ἀντίπαλοι, πού οἱ πρόγονοί τους εἶχαν σχέσεις φιλοξενίας, σταματοῦσαν τόν πόλεμο καί ἀντάλασσαν δῶρα. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ὑπῆρξε ἀνεκτικός πρὸς ὅλους τοὺς λαούς, τή θρησκεία τους καί τόν πολιτισμό τους. Τά σημερινά ἀνεκτικά πρὸς ὅλους κράτη ἀποτελοῦν ἀναβίωση τοῦ οἰκουμενικοῦ κράτους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ἡ ἅγια θρησκεία μας θεωρεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τέκνα τοῦ κοινοῦ πατρός Θεοῦ, καί δέχεται ὅλους σέ κοινωνία ἀγάπης.

Ὁ Χριστός ἀπέστειλε τοὺς μαθητές του σέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μέ τό «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη». Στό δεῖπνο, πού ἐτοίμασε, οἱ ἀγαπημένοι προσκαλεσμένοι του

ἦσαν ἀπόκληροι τοῦ κόσμου καί οἱ περιθωριακοί τῆς κοινωνίας. Ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος κατήχησε καί βάπτισε τόν Αἰθίοπα ὑπουργό τῶν οικονομικῶν τῆς βασίλισσας τῶν Αἰθιοπῶν Κανδάκης, ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι ἦταν προσήλυτος στή θρησκεία τῶν Ἑβραίων.

Τό Βυζάντιο ἀποτελοῦσε πραγμάτωση τῆς κοινωνίας τοῦ Χριστοῦ στή γῆ. Ἦταν πάντα ἀνεκτικό καί φιλόανθρωπο πρὸς ὅλους. Στή Βασιλεύουσα Κωνσταντινούπολη συνέρρεαν πολλοὶ λαοὶ ἐλεύθερα πρὸς ἐμπορία καί θεωρία. Ὅλη ἡ οἰκουμένη τότε συναλλασσόταν μέ τό νόμισμα τοῦ Βυζαντίου, πού ἦταν τό δολλάριο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ Μιχαήλ Ψελλός παραδίδει ὅτι, ὅταν ἔβγαινε τό πρωί ἀπό τό σπίτι του, ἄκουε τό «καλημέρα» σέ δέκα γλῶσσες. Στήν Κωνσταντινούπολη εἶχαν ναοὺς καί οἱ Δυτικοί. Ἀκόμη καί οἱ μουσουλμᾶνοι Ἀραβες εἶχαν τό δικό τους τέμενος.

Ἀντίθετα σέ νεώτερη ἐποχή στήν Ἰσπανία οἱ Ἀραβες ὑποχρεώνονταν νά γίνουν χριστιανοί, οἱ Ἑβραῖοι ἐξωρίζονταν, τά τεμένη καί οἱ συναγωγές κατεδαφίζονταν ἢ μετατρέπονταν σέ χριστιανικοὺς ναοὺς καί οἱ θεωρούμενοι ὡς αἱρετικοὶ ὠδηγοῦντο στήν πυρά.

Ἡ ἀνοχή καί ἡ ἀρχοντιά συνοδεύει τοὺς Ἕλληνες καί στά νεώτερα χρόνια, ὡς κληρονομία τῶν πατέρων τους. Ὁ Ρῆγας Φεραῖος στό πολυεθνικό κράτος, πού οραματίστηκε, θέλει ὅλους τοὺς λαοὺς ἴσους καί ἐλεύθερους. Ἐμβλημα του εἶναι τό ἔμβλημα τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως «ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφότης».

Τά συντάγματα τῶν ἐπαναστατημένων Ἑλλήνων ὠρίζαν ρητῶς ὅτι ὅλοι ὅσοι θά ἔφθαναν στήν ἀπελευθερωμένη ἐπικράτειά τους, ἀκόμη κι ἂν ἦταν δοῦλοι στή χώρα τους, θά ἦταν ἀμέσως ἐλεύθεροι.

Ὁ λαός μας διατηρεῖ αὐτή τήν ἀρχοντιά του καί σήμερα. Ὅταν πωλοῦσε τά προϊόντα του, χάριζε πάντα καί κάτι παραπάνω γιά «εὐλογία», γιά νά εἶναι πάντα εὐλογημένη καί πλοῦσια ἡ παραγωγή του. Οἱ ἄγνωστοι, πού συναντιῶνταν στοὺς κάμπους καί στά βουνά κατά τίς περιοδεῖές τους στήν Κύπρο, χαιρετιῶνταν πάντα μέ τό «ῶρα καλή».

Κάνοντας λόγο γιά ἀνθρώπινα δικαιώματα καί ἐγκατάλειψη τοῦ αποκλεισμοῦ, ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά μας ἀνατρέχουν στήν κατάργηση κάθε δικαιώματος καί τήν ἐπιβολή στυγνοῦ αποκλεισμοῦ στήν πατρίδα μας ἀπό τή βάρβαρη εἰσβολή τῆς Τουρκίας. Οἱ κτύποι τῆς καρδίας μας μετροῦν τοὺς φόνους, τίς δρῶσεις, τοὺς ἐκτοπισμούς, τίς βεβηλώσεις τῶν ἱερῶν καί τῶν ὁσίων μας. Ἡ δημιουργία παράνομου μορφώ-

ματος στην Κύπρο με τις λόγες της Τουρκίας δεν πρέπει να γίνει δεκτή από την πολιτισμένη ανθρωπότητα, αν πράγματι πιστεύει στην ελευθερία, στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην εξάλειψη του αποκλεισμού, όπως διακηρύσσει. Η Τηλλυρία σήμερα κρατείται όμηρος του Τούρκου εισβολέα, ο οποίος αποκόπτει τις επικοινωνίες της και τη στραγγαλίζει.

Περαίνων, εκφράζω την ευαρέσκειά μου προς τη μαθητιώσα νεολαία του Γυμνασί-

ου-Λυκείου του Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, η οποία ώργάνωσε τη σπουδαία αυτή Ημερίδα. Ευχόμεθα με τη βοήθεια της προστάτιδος Παναγίας, που ήλθε εδώ, αυτή να περπατήσει με σταθερά βήματα σε ελεύθερες λεωφόρους.

Πρός όλους, τα πνευματικά μου, τέκνα, μαθητές και διδάσκοντες, συντελεστές της Ημερίδας αυτής, επιδαφιλεύω τις εύλογες μου, επικαλούμενος παρά Θεού τα βέλτιστα. Με τους λόγους αυτούς κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της Ημερίδας.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ Δρος ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ
ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΩ ΠΥΡΓΟΥ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ
ΜΕ ΘΕΜΑ: «Η ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ
ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ»

Θά ξεκινήσω την εισήγησή μου με μία ανάμνηση, που μένει έντονα στη συνείδησή μου από τα φοιτητικά μου χρόνια. Είχαμε επισκεφθεί κάποτε την αρχαία Κόρινθο. Και όπως συνέβαινε τότε σε όλες τις ελληνικές πόλεις, έτσι και στην Κόρινθο στα κράσπεδα του όρους του Ακροκορίνθου άπλωνόταν ή άγορά και στην κορυφή του ύψωνόταν ή Ακρόπολη. Ένω ξεναγούμασταν και θαυμάζαμε τις αρχαιότητες, σε κάποια στιγμή ή προσοχή μας στράφηκε σε κάποιους χοντρούς σιδερένιους κρίκους στερεωμένους σε δυνατά μεγάλα σίδηρα μπηγμένα στο έδαφος! Και στην άπορία μας: «ποιός ό σκοπός τους;», πήραμε την άπάντηση, ότι ό τόπος που βρισκόμασταν, έχρησιμοποιείτο κάποτε ως σκλαβοπάζαρο!

Άμέσως, μεταφέρθηκα νοερά στην παλιά έποχή και σκέφθηκα αλλά και βίωσα συνάμα την όλη σκηνή. Παρέλασε από μπροστά μου ή ζωή της αρχαίας Κορίνθου, μιας πόλης, ή οποία, ιδιαίτερα, στα Ρωμαϊκά χρόνια ήταν τό μεγαλύτερο έμπορικό κέντρο στην Ελλάδα, με όλες τις δραστηριότητές της. Και, σ' αυτό τό σημείο, συλλογίστηκα και έπλασα στη φαντασία μου, πώς εδώ ήταν συγκεντρωμένοι άνθρωποι κάθε ήλικίας ή μάλλον άσφαλισμένοι με άλυσίδες, ό ένας δεμένος από τό λαιμό του άλλου, και άσφαλώς όλοι στερεωμένοι στους σιδερένιους κρίκους, προκειμένου να γίνουν αντικείμενο άγοραπωλησίας! Άλήθεια, πόσος άνθρωπινος πόνος και πόσος όδυμος, σκέφθηκα, εύρίσκεται συσσωρευμένος στο δάπεδο τουτο; Άλλά και πόση άνθρωπινη κακότητα και έκμετάλλευση είναι άποσταγμένη στον

τόπο του ανθρωπομαζώματος αυτού;

Η άναφορά μου αυτή, έστω και αν χρονολογείται, δυστυχώς, διακρατεί την επικαιρότητά της άκόμη, και σε ένα μεγάλο μέτρο άναλογίας συνταιριάζει και εκφράζει και τό υπό άναφορά θέμα της Ημερίδας μας. Γιατί οι έτεροβαρείς διακρίσεις σε βάρος συναθρώπων μας, ή έκμετάλλευσή τους ή ό κοινωνικός άποκλεισμός τους είναι φαινόμενα, τα όποια και σήμερα χαρακτηρίζουν και δυναστεύουν τη ζωή των ανθρώπων.

Η κατάταξη και ή άποτίμηση των ανθρώπων με βάση τό οικονομικό, οικογενειακό, έθνικό, φυλετικό, μορφωτικό, επαγγελματικό τους δεδομένο είναι μεγέθη που συντελούν και σήμερα στην άξιολόγησή τους, δηλαδή στην εκτίμηση ή την άπαξίωσή τους. Έπιπρόσθετα τό φύλο ή ή σωματική και νοητική κατάσταση ή, άκόμη, και οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, είναι, πάλι, άλλες πραγματικότητες, που άποβαίνουν μετρήσιμα κριτήρια άξιας ή άπαξίας του ανθρώπινου προσώπου.

Άσφαλώς, και ό έπάρατος θεσμός της δουλείας, που για αιώνες δυνάστευε και στιγμάτιζε την ανθρωπότητα, καταργήθηκε. Σήμερα δεν υπάρχουν άγορές σκλάβων ανθρώπων που να συνηγορούν γι' αυτές οι νόμοι. Τότε, την παλιά έποχή, νόμιμα στήνονταν και λειτουργούσαν άγοραπωλησίες ανθρώπων. Και ήταν γνωστά ως τέτοια κέντρα, εκτός από την Κόρινθο, ή Ρώμη, ή Έφεσος, ή Άλεξάνδρεια, ή Καρχηδόνα κ. ά. Και δεν ήταν, για τότε δύσκολο, να γίνεις δούλος. Γιατί όλοι οι αίχμάλωτοι θεωρούνταν δούλοι και

διαμοιράζονταν στους νικητές ως λάφυρα πολέμου. Αλλά και οι έχοντες ανάγκες υποθήκευαν τους éαυτούς τους ή μέλη τής οικογένειάς τους, προκειμένου νά δανεισθοῦν χρήματα, μέ συνέπεια πολλές φορές νά καθίστανται ή πωλούνται ως δούλοι. Καί τό καθεστώς δουλείας ίσχυε καί γιά τούς άπογόνους τών δούλων.

Ναί, ή δουλεία, ως θεσμός, παρήλθε. Δυστυχώς, όμως, οί παραφυάδες τής δουλείας έξακολουθοῦν νά αναθάλλουν. Γιατί, πώς άλλοιως μπορεί νά χαρακτηριστεί τό φαινόμενο τής ύπεροπτικής συμπεριφορᾶς τών δυνατῶν τής γῆς έναντι τών άδυνάτων; Πώς διαφορετικά μπορεί νά έρμηνευθεῖ τό φαινόμενο τής παγκοσμιοποίησης, τό όλοένα όγκούμενο, ώστε όρισμένοι ίσχυροί νά δημιουργοῦν ζώνες έπιρροῆς καί δεδομένα οικονομικά, μέ συνέπεια ή ανθρωπότητα ως σύνολο νά δουλεύει γιά τούς όλίγους καί έπωνύμους; Ή πώς εξηγείται τό θλιβερό ότι 27 χιλιάδες άνθρωποι έλέγχουν τό 70% τών βιομηχανικῶν καί οικονομικῶν δεδομένων παγκόσμια; Καί πώς νά απαντηθεῖ τό γεγονός ότι οί πεινασμένοι τής γῆς μποροῦν, αν σταθοῦν ό ένας δίπλα στόν άλλο, νά άγκαλιάσουν τρεῖς φορές τί γῆ;

Αλλά καί τί μπορεί νά πει κανείς, όταν τό τέλος τοῦ 2008, έτος, κατά τό όποιο ξέσπασε καί έπληξε ή οικονομική κρίση πλῆθος ανθρώπων, οί Αμερικανοί, τά λεγόμενα Golden Boys, διέθεσαν γιά τά κατοικίδιά τους τό συγκλονιστικό ποσό τών 43 δισεκατομμυρίων δολλαρίων;

Η δουλεία, λοιπόν, ως προσβολή καί άπαξίωση καί έκμετάλλευση τοῦ ανθρώπινου προσώπου, σέ άλλη τῆς έκδοση, έξακολουθεῖ νά αναβιώνει καί νά δραστηριοποιεῖται καί νά δείχνει όλο τό άπαίσιο μεγαλεῖο τῆς!

Παράλληλα, όμως, μέ τά πιό πάνω παρατηρεῖται στίς μέρες μας καί μία άλλη έξαρση, τής έκτροπῆς τής ανθρώπινης συμπεριφορᾶς μέ παρακολούθημα, όχι μόνο τήν υποτίμηση καί τόν αποκλεισμό, δηλαδή τήν υποδούλωση, αλλά καί τήν εκμετάλλευση τοῦ ανθρώπινου προσώπου! Τό φαινόμενο τοῦ Trafficking, όπως αποκαλεῖται: Δηλαδή τῆς διακίνησης καί έμπορίας ανθρώπων. Ίδίως παιδιῶν καί γυναικῶν, καί τῆς κακοποίησης τους μέ πολλούς τρόπους. Παιδιά πέφτουν θύματα άπαγωγῆς ή καί άγοραπωλησίας, μέ ένόχους, σέ όρισμένες περιπτώσεις, καί τούς γονεῖς τους, καί οδηγοῦνται στήν κακοποίηση, στήν εργατική εκμετάλλευση ή καί στήν έμπορευματοποίηση άκόμη καί γιά σκοπούς μεταμοσχεύσεων! Ίδιαίτερα γιά μᾶς τούς Εὐρωπαίους ίσχύει αυτό. Σήμερα στίς χώρες τῆς Ε.Ε. υπάρχουν φυλακισμένες στά δίκτυα τών εμπόρων τοῦ υποκόσμου 3 εκατομμύρια νεαρές

κοπέλες, θύματα τοῦ Trafficking.

Τό 2007 όρίσθηκε από τήν Εὐρωπαϊκή Ένωση ως έτος κατά τών διακρίσεων. Αποφασίσθηκε στό όραμα τοῦτο νά συμμετάσχουν μέ συγκεκριμένα πρακτικά προγράμματα όλα τά Κράτη-Μέλη τῆς Ένωσης. Καί τέθηκε ως σύνθημα τό: Diversity against discrimination. Δηλαδή σεβασμός τῆς ιδιαιτερότητας τοῦ άλλου προσώπου, ανεξάρτητα από τίς πεποιθήσεις του, τήν καταγωγή του, τό φύλο, τό χρώμα τοῦ προσώπου του, τήν οικονομική, τήν κοινωνική, τή μορφωτική του θέση καί άλλα. Καί, παράλληλα, ή απόφαση αυτή στόχευε στήν καταπολέμηση τών διακρίσεων σέ βάρος τών ανθρώπων. Για τό σκοπό αυτό διατέθηκαν δεκάδες εκατομμύρια εὐρώ καί έγιναν πολλές έκδηλώσεις.

Δέν θά υπεισελθῶ στό θέμα, αν καί κατά πόσο δηλαδή τό πρόγραμμα αυτό βοήθησε ή συνέβαλε στή μείωση τών διακρίσεων καί στό σεβασμό τοῦ ανθρώπινου προσώπου. Έξαιτίας, όμως, αὐτοῦ τοῦ γεγονότος συμπεραίνεται καί επιβεβαιώνεται ότι ή δυσμενής συμπεριφορά τοῦ ανθρώπου πρὸς τό συνάνθρωπό του εἶναι μία πραγματικότητα καί ότι, άκόμη, καί μεταξύ τών Εὐρωπαίων παρατηρεῖται τό φαινόμενο τοῦ «discrimination».

Όμως, τό κεφάλαιο ανθρώπινο πρόσωπο, δέν εἶναι μόνο ζήτημα διακρούξεων καί κάποιων ετήσιων προγραμμάτων. Ασφαλώς καί αυτά χρειάζονται. Καί έδῶ ερχομαι νά συμφωνήσω πλήρως καί νά εκθειάσω τήν απόφαση τοῦ Υπουργείου Παιδείας γιά τό φετινό σύνθημα ότι ή άποτροπή τοῦ κοινωνικοῦ αποκλεισμοῦ εἶναι θέμα παιδείας καί μάλιστα άσκησης τῆς νέας γενιάς. Μέσα στό σχολεῖο, μέ τό πρόγραμμα εκπαίδευσης, σιγά-σιγά μορφώνεται καί διαμορφώνεται ό νέος άνθρωπος στό νά σέβεται τό συμμαθητή του, νά μὴν τόν υποτιμᾷ γιά όσα υπολείπεται τών άλλων καί νά τόν συντρέχει καί νά αναπληρώνει αὐτός τίς έλλείψεις του!

Στήν αρχαία Ελλάδα ό Άριστοτέλης έθεσε τό θεμέλιο αὐτῆς τῆς παιδείας, λέγοντας ότι τό «έθος» γίνεται «ήθος», πού σημαίνει ότι ή άσκηση στή συμπεριφορά μορφώνει καί τό χαρακτήρα. Καί ό Λυκοῦργος στήν αρχαία Σπάρτη, έστω καί αν γιά τούς ιστορικούς εἶναι μυθικό πρόσωπο, δεν παύει όμως νά συγκεφαλαιώνει τό σπαρτιατικό ιδεῶδες, που άσκούσε καί ρύθμιζε τή συμπεριφορά τών νέων. Για νά κορυφωθεῖ τό ιδεῶδες αυτό τῆς υπέρβασης τοῦ ανθρώπινου «έγῶ» καί τῆς κοινωνίας του μέ τό «σύ», ώστε νά λειτουργήσῃ τό «έμεῖς», στό φιλοσοφικό ιδεῶδες τών κυνικῶν καί άλλων φιλοσόφων μέ τή διακήρυξή τους περί τοῦ οικουμενικοῦ ανθρώπου· ότι δηλαδή ό άνθρωπος εἶναι πολί-

της μιᾶς χώρας ἀλλά συγχρόνως καί μέλος τῆς οἰκουμένης, δηλαδή κοσμοπολίτης.

Ἡ ἀγωγή, λοιπόν, δέν εἶναι μόνο ἐγκεφαλική γνώση, εἶναι ὑπόθεση παράλληλα, καί πρώτιστα, καί διάπλαση τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου. Γιατί, ἂν περιορίσουμε τή μόρφωση μόνο στό γνωστικό πεδίο καί ἀδιαφορήσουμε στό κεφάλαιο τῆς διάπλασης τοῦ ἥθους, τότε, κατά τόν Πλάτωνα, θά προκαλέσουμε μιά τερατογένεση ἀνθρώπων, πού θά ἔχουν πιθάρια γνώσεων ἀλλά μέ καρδιά ἄδεια συναισθημάτων καί ἀξιών! Γι' αὐτό καί ὁ Σωκράτης «ἀεὶ διελέγετο σκοπῶν» τί εἶναι ἀρετή καί τί ἀνδρεία κ.λπ.

Ταυτόχρονα ὁμως ἡ ἀνθρωπιστική ἀγωγή δέν μπορεῖ νά εἶναι ἄμοιρη τοῦ ἀρώματος τοῦ Εὐαγγελίου. Μέσα στά εὐαγγέλια ὁ ἴδιος ὁ Κύριος καί ἔπραξε καί δίδαξε τήν κατάργηση τῶν διακρίσεων σέ βάρος τῶν παιδιῶν καί τῶν γυναικῶν καί τῶν περιθωριοποιημένων, ὅπως καί τῶν κάθε λογῆς κακῶς ἐχόντων ἀνθρώπων. Αὐτός ὁ Κύριος δέχεται καί ἐναγκαλιζεται καί καταφιλεῖ τά παιδιά (Μάρκ.ι'16). Συνομιλεῖ μέ τήν ἄλλοεθνή Σαμαρειτίδα. Παρεξηγεῖται γιατί δέχεται τή γυναίκα μέ τήν ἄτακτη συμπεριφορά. Συντρώγει μέ τούς ἁμαρτωλούς καί τούς τελῶνες. Πλένει τά πόδια τῶν μαθητῶν του, γιά νά δώσει ὑπόδειγμα διακονίας τῶν ἀνωτέρων πρὸς τούς κατωτέρους τους. Ἐλεεῖ τούς πάσχοντες. Καί ταυτίζει τόν ἑαυτό του μέ τούς ἀρρώστους, τούς ξένους, τούς γυμνοὺς, τούς φυλακισμένους, ὥστε αὐτή ἡ συμπεριφορά, ὡς ἔκφραση ἀδελφосύνης, ὅπως τή λέει πρὸς τούς ἄλλους, ἀκόμη καί πρὸς τούς ἐχθρούς μας, νά τίθεται καί τοῦτο νά ἀποτελεῖ τό κριτήριό τῆς σωτηρίας μας. Τό Εὐαγγέλιο εἶναι αὐτό πού διακηρύσσει «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδέ Ἕλλην, ἄρσεν καί θῆλυ, δοῦλος ἢ ἐλεύθερος», ἀλλά ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἰσότιμοι, ἀνεξάρτητα τοῦ ποιοῦ εἴμαστε, καί κανένας δέ διαφέρει ἀπό τόν ἄλλο (Γαλ.γ'28). Αὐτήτῆν ἰσοτιμία καί τήν ἀναγνώριση τοῦ ἄλλου διδάσκει ὁ Χριστιανισμός. Καί αὐτά τά μεγέθη, τῆς Ἑλληνικῆς καί Χριστιανικῆς παιδείας πρέπει νά ἀποτελοῦν τή βάση καί τήν πεμπτουσία τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων τοῦ δημοκρατικοῦ καί ἀνθρωπιστικοῦ σχολείου πού ὅλοι καί ὄνειρευόμαστε καί πού θέλουμε καί ἐπιδιώκουμε.

Θά τελειώσω τήν εἰσηγήσή μου μέ δύο παραδείγματα: Τό πρῶτο ἀναφέρεται στόν Πρόεδρο Κλεμανσώ τῆς Γαλλίας, ὁ ὁποῖος, μετά τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, ζήτησε ἀπό τόν τότε Πρόεδρο τῆς Ἀμερικῆς τίς εἰσηγήσεις του, προκειμένου ἡ ἀνθρωπότητα νά μὴ ξαναδοκιμάσει τά ἐρείπια καί τή φρίκη τοῦ πολέμου. Καί ὁ Οὐίλσον τοῦ ἔστειλε γραπτῶς τίς θέσεις του, θέτοντας, ὁμως, ὡς τό θεμέλιο καί τήν κορω-

νίδα τῶν εἰσηγήσεών του τήν Ἁγία Γραφή, καί μέ τήν παρατήρηση ὅτι μόνο σ' αὐτή μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ ἡ εἰρήνη στόν κόσμο. Ὁ Κλεμανσώ, διαβάζοντας τό γράμμα, μεϊδίασε εἰρωνικά καί πέταξε τή Βίβλο στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων!

Δυστυχῶς, ὁμως, γιά τήν ἀνθρωπότητα δέν πέρασαν δύο δεκαετίες καί ἀναζωπυρώθηκε ὁ βρυκόλακας τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μέ πρωταγωνιστή τό Χίτλερ, ὁ ὁποῖος μελετοῦσε, ὄχι τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά τόν ὑπεράνθρωπο τοῦ Νίτσε!

Καί τό δεύτερο παράδειγμα μιᾶ γιά τόν Ἀβραάμ Λίνκολ, Πρόεδρο τῆς Ἀμερικῆς, ὁ ὁποῖος τόλμησε κάποτε νά δηλώσει ὅτι τάσσεται ἐναντίον τῶν φυλετικῶν διακρίσεων! «Γιατί νά ὑπάρχουν σχολεῖα, λεωφορεῖα, ἐστιατόρια, καταστήματα διαφορετικά γιά τούς λευκοὺς καί τούς μαύρους;», διερωτήθηκε. Γιά νά διακηρύξει ὅτι ὅλοι εἴμαστε ἄνθρωποι καί σέ κανένα δέν περιποιοῦν δικαιώματα τό χρῶμα τοῦ προσώπου του! Ἀλλά εἶναι γνωστό ὅτι μετά ἀπό λίγες μέρες ξόφλησε ὁ Ἀβραάμ Λίνκολ τίς ἀρχές του αὐτές μέ τή δολοφονία του! Καί συγκεντρώθηκαν στήν κηδεῖα του κυρίως μαῦροι, γιά νά κλάψουν καί νά τιμήσουν τόν Λίνκολ. Τότε ἦταν καί μιά ἐγχρωμη γυναίκα, μεταξύ τῶν συγκεντρωθέντων, ἡ ὁποία, κρατώντας τό τρίχρονο κοριτσάκι τῆς, ἔκλαιε γοερά γιά τή δολοφονία τοῦ Προέδρου. Καί στίς ἀλλεπάλληλες εὐλογες ἐρωτήσεις τοῦ παιδιοῦ τῆς, γιατί κλαίει, αὐτή τοῦ ἀπάντησε: «Βλέπετε αὐτή τήν ἄμαξα πού περνᾶ μπροστά μας καί ἔχει τή σημαία πάνω ἀπό ἕνα κιβώτιο; Μέσα στό κιβώτιο αὐτό ὑπάρχει κάποιος, πού τόν παίρνουν, γιά νά τόν θάψουν. Εἶναι ὁ Πρόεδρός μας! Ὅταν θά μεγαλώσεις, νά θυμᾶσαι ὅτι αὐτός πέθανε γιά σένα!»!

Ὁ Ἀβραάμ Λίνκολ μελετοῦσε τό Εὐαγγέλιο! Τόν συγκινοῦσαν τά λόγια τοῦ Χριστοῦ καί προπαντός τό παράδειγμα τῆς θυσίας του! Γι' αὐτό καί δέν ἀνεχόταν τόν ὅποιοιδήποτε ἀποκλεισμό ἢ τήν καταπίεση τῶν συνανθρώπων του! Ἡ θυσία του, πάντως, δέν πῆγε χαμένη.

Τοῦτο, ἀκριβῶς, τό γεγονός, ὅπως καί τά ὅσα προειπώθηκαν διαμηνύουν καί σέ μᾶς πολλά. Ἔτσι, ἂν ὁ ἄνθρωπος ἀποκτήσει τό πνεῦμα τῆς ἀδελφικῆς κοινωνίας καί προπάντων τῆς θυσίας, τότε τό «ἐγώ» τοῦ καθενός μας μετακενοῦται στό «σύ», ὅποτε καί τά δύο μεταποιοῦνται καί συγκροτοῦν τό «ἐμεῖς». Αὐτό τό «ἐμεῖς» εἶναι ἡ πεμπτουσία τῆς ὀρθῆς καί παραγωγικῆς ἀναφορᾶς καί συμπεριφορᾶς μας πρὸς τό συνάνθρωπό μας καί μέ τοῦτο μπορεῖ νά νοιώσει ἀναπαυμένος καί εἰρηνικός ὁ διψασμένος, ὁ κουρασμένος καί τραγικά ἀπογοητευμένος σύγχρονος ἄνθρωπος! ■